

Hoe duurzamer, hoe minder werk en hoe meer werkplezier?

Een langere levensduur is het resultaat van een goede gezondheid, een goede productie, een goed karakter en een goede vruchtbaarheid. Dat scheelt veel werk aan de opfok van overbodig jongvee, aan probleembehandelingen en inseminaties. Kortom, levensduur spaart arbeid en tijd en het wordt er leuker op. Zou je denken!

Maar zo eenvoudig en eenduidig ligt het niet. Valacon heeft een arbeidsanalyse ontwikkeld die is uitgevoerd bij ca. 100 bedrijven verspreid over heel Nederland. En daar komen opvallende verschillen uit tussen de individuele deelnemers afhankelijk van bedrijfsopzet en bedrijfsgrootte. Ook als we de bedrijven indelen naar levensduur zien we verschillen. Toch gaat een langere levensduur niet altijd samen met minder werk. Dat heeft meerdere oorzaken. Onderstaand zijn de gemiddelden van een aantal kengetallen weergegeven van de totale groep geanalyseerde melkveebedrijven

Tabel 1. Kengetallen arbeidsanalyse referentiegroep melkveebedrijven.

Bedrijfskenmerk	Ref.groep			
Aantal koeien	125			
Rollend jaar gemiddelde productie	8.907			
Stuks jongvee	85			
Aantal VAK berekend	1,2			
Aantal VAK aanwezig	1,8			
Kg geproduceerde melk	1.073.900			
Totaal besteedde uren per jaar	4.766			
Totaal besteedde uren per week	92			
Uren per aanwezige vak per jaar	2.690			
Uren per norm VAK	2.349			
Bedrijfsactiviteiten	Uren			
	totaal	per koe	per ton	% van totaal
Totaaltijd voeren alle groepen inclusief uitku	671	5,4	0,63	14%
Totaal tijd melken	1.457	11,7	1,37	31%
Totaal verzorging melkvee	611	4,9	0,58	13%
Totaal droge koeien	157	1,3	0,15	3%
Totaal jongvee per jaar	544	4,4	0,51	12%
Totaal tijd weiden per jaar	100	0,8	0,09	2%
Totaal landwerk	381	3,0	0,36	8%
Totaal tijd overige werkzaamheden	812	6,5	0,76	17%
Totaal bedrijf	4.733	37,9	4,46	100%

Op basis van een de gegevens van 84 bedrijven kunnen we iets zeggen over de verschillen en waar die vandaan kunnen komen.

Robotmelken

Een belangrijk verschil in de procentuele aandelen per activiteit bij de hiervoor bedoelde groep, is het gebruik van een melkrobot. In verhouding wordt daar minder tijd aan melken besteed en het verschil in tijdbesteding is gemiddeld 48% (0.88 uur per ton melk versus 1.84 uur per ton melk). Met andere woorden, robotmelken kost nog steeds de helft van de tijd! Het gemiddelde in de referentiegroep is 1.37 uur per ton melk (inclusief de robotbedrijven).

Vergelijking op basis van levensduur

Vergelijken we de 25% bedrijven met de langste levensduur van de aanwezige koeien met de bedrijven met de kortste levensduur, dan onderscheiden de beste 25% zich als volgt:

- De levensduur van de aanwezige koeien is 25% langer;
- De levensduur van de afgevoerde koeien is 21% langer;
- De productie per koe is 2,6% lager;
- De levensproductie van de aanwezige koeien is 40% hoger;
- De levensproductie van de afgevoerde koeien is 30% hoger;
- De bedrijven zijn gemiddeld zo'n 21% kleiner.

Aangezien het een relatief kleine roep is, zullen de verschillen niet altijd significant zijn, maar het geeft een beeld. Vergelijken we ze op basis van de levensduur van afgevoerde koeien dan onderscheiden de 25% beste zich als volgt:

- De levensduur van de aanwezige koeien is 14% hoger;
- De levensduur van de afgevoerde koeien is 35% hoger;
- De productie per koe is 1% lager;
- De levensproductie van de aanwezige koeien is 27% hoger;
- De levensproductie van de afgevoerde koeien is 59% hoger;
- De bedrijven zijn gemiddeld zo'n 28% kleiner.

Bedrijven met een kortere levensduur besteden meer tijd aan het bedrijf omdat ze gemiddeld groter zijn. Omgerekend naar uren per VAK zijn ze vergelijkbaar. De tijdsbesteding per koe en per ton melk ligt bij grotere bedrijven wel lager. Maar dat de arbeidsefficiëntie op grotere bedrijven per definitie beter zou zijn, dat is niet zonder meer het geval.

Jongvee en levensduur

Bedrijven met de hoogste levensduur houden gemiddeld minder jongvee aan. Het wordt vroeg uitgeselecteerd. Bijna 80% van de bedrijven doet dat. Op de bedrijven met de laagste levensduur doet 20% dat. Het stuks jongvee per koe ligt op de bedrijven met de langste levensduur gemiddeld 20% lager. De arbeid per stuks jongvee is juist hoger. Dat komt omdat de tijdsbesteding niet een-op-een samenhangt met het aantal dieren. Overigens is een langere levensduur niet het gevolg van minder jongvee aanhouden, maar juist andersom.

Weiden en levensduur

Van de bedrijven met de hoogste afvoerleeftijd blijkt ongeveer 65% te weiden. Van de bedrijven met de kortste levensduur bij afvoer blijkt 38% te weiden. Dit komt overeen met het beeld dat de levensduur in de weideprovincies gemiddeld 25% langer is (CRV jaarstatistieken).

Tabel 2. Indeling van bedrijven op basis van de 25% bedrijven met de langste en de 25% met de kortste levensduur van de aanwezige en de afgevoerde koeien en het al of niet weiden

	Aanwezige koeien			Afgevoerde koeien			Aantal weken weiden	Arbeid voor weiden uren/jaar
	Aantal koeien	Acuele levensduur	Acutele levens-productie	Levensduur bij afvoer	Levens-productie bij afvoer	Productie koe/jaar		
Gemiddelde	126	4,58	22406	5,71	31868	8847	13	78
Ingedeeld naar 25% van de bedrijven met hoogste en 25% van de bedrijven met de laagste levensduur								
25% hoogste	98	5,16	26722	6,30	37043	8833	23	147
25% laagste	122	4,11	19134	5,19	28476	9060	8	47
Ingedeeld naar wel of niet weiden								
Weiden	108	4,74	23736	5,88	33439	8856	24	139
Opstallen	149	4,37	20707	5,50	29861	8835	0	0

Wat kun je met een analyse?

De arbeidsanalyse is bedoeld om na te gaan waar het efficiënter en makkelijker kan en hoe er meer plezier aan het werk kan worden beleefd. Het is dus belangrijk om te weten hoe het werk wordt gewaardeerd en wat het doel van een verandering is. De efficiëntie verhogen staat nooit op zichzelf, daar wil je iets mee bereiken. Leuke, maar minder efficiënte arbeid wordt minder snel aangepast. Een voorbeeld is behandelen van klauwproblemen. Als je dat niet leuk vindt kun je het uitbesteden en dat kost geld en het kost altijd wel wat tijd. Je kunt ook de situatie gaan optimaliseren en ook dat kost tijd en energie, ander soort werk dus. Het gevaarlijkste is werk te vermijden wat eigenlijk gedaan moet worden, maar waar je een hekel aan hebt. Het onderstaande lijstje helpt je de zaak goed te doordenken.

Onder in de tabel staan daarom enkele vragen die in de praktijk vaak naar voren komen.

Waardering	Doel	Aanpassingen
Vind het leuk	Niet van toepassing	Niets
Heb er plezier in	Preventie	KBL (optimalisatie)
Vervelend om te doen	Tijdbesparing	Automatiseren
Zie er tegenop	Arbeidsverlichting	Organisatie verbeteren
Het hoort erbij	Arbeidsbesparing	Looplijnen verbeteren
	Werk vermijden	Uitbesteden
	Werkplezier verhogen	Moderniseren
Mag wat je leuk vindt ook veel tijd kosten?		
Als je er plezier in hebt, mag het dan ook efficiënter?		
Vindt je werken met geautomatiseerde systemen leuk?		
Ben je bereid te investeren in preventieve maatregelen?		
Ben je bereid tijd en energie te steken in optimalisatie als dat extra tijd vraagt en zorgvuldige werken?		
Is iets wat er 'nu eenmaal bijhoort' reden om er niets aan te veranderen?		
Als je ergens tegenop ziet, wil je het werk dan vermijden of voorkomen dat je het moet doen?		